ל) [בע"י ליתה], ב) יומה נג:, ג) [עיין תוס' שבת פט. ד"ה תורה], ד) ב"מ ה: ע"ש לעיל כה: ע"ש. ל) [כ"ק מט: מנחות יו. פא.], ו) [קידושין פא.], ו) [וע' תוס' יבמות כה:

חורה אור השלח בֹה אָמַר אֲדֹנֶי אֱלֹהִים צְבָאוֹת לֶךְ בֹּא אֶל הַסֹּבֵן הַזָּה עַל שַבָּנָא אַשַר עַל הַבָּית: הַבְּיָת: ישעיהו כב טו 2. וַיֹּאמְרוּ לוֹ עֲבְדִיוּ יְבַקְשׁוּ לַאדֹנִי הַמֶּלֶךְ נְעָרְה בְתוּלְה וְעָמְדָה לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ וּתְהִי לוֹ סְבֶנָתוֹשְׁרָבְה בִחִּיּקֵךְוְחַם סְבֶנָתוֹשְׁרָבְה בִחִּיקֵךְ וְחַם לאדני הַמֶּלְף: מלכים א א ב מלכים ה א ב 3. בִּי הַשְּׁתוֹת יַהְרֵסוּן

צַדיק מַה פָּעָל: צַּוּיִּקְעַּוּוּ פָּעָּל: תהלים יא ג 4. מַקִּים מַעְפָּר דָּל

מָאַשְׁפּת יָרִים אָבְיוֹן מָאַשְׁפּת יָרִים אָבְיוֹן לְהוֹשִׁיב עם נְדִיבִּים וְכִּפַא כָבוֹד יַנְחָלֵם כִּיְ לַיְיָּ מְצָקֵי אֶרֶץ וַיְּשֶׁת עֲלֵיהֶם מְצָקֵי אֶרֶץ וַיְּשֶׁת עֲלֵיהֶם תֵּבֵל: שמואל א ב ח וְנַבְּג: שמואל א ב זו 5. גָם זֹאת מֵעָם יְיָ צְבָאוֹת יָצְאָה הִפְּלִיא עֵצָה הִגְּדִּיל תּוּשָׁיָה:

6. מַפֵּר מַחְשְׁבוֹת. עֲרוּמִים וְלֹא תַעֲשֶׂינָה יִדִיהָם תושׁיַה:

ישעיהו כח כט

איוב ה יב 7. רַבּוֹת מַחֲשָׁבוֹת בְּּלֶב אָישׁ וַעֲצַת יְיָ הִיא תְּקוּם: משלי יט כא 8. מִיִם גְּנוּבִים יִמְתָּקוּ ולחם סתרים ינעם:

גליון הש"ם

. גמ' ואכשרינהו ר"ה בריה דר"י כרי"ף הגי' סבר ר"ה בריה דר"י לאכשרינהו. ובספר הלבא להרז"ה מדה רבעי׳ בהשגו׳ הרמב״ן שם כ׳ דהך סברא אינו בעל וקיימא כן ובההוא דבילה דף כו ע"א סבר דלא למיחזי וכן חולין דף יח ע"א סבר ר"א לאקדמיי' וע' בהרא"ש כאן דלא כתב כן:

הגהות הב"ח

(**ה**) תום' ד"ה החשוד וכו' הרא"ש ופסק כך הלכה:

מוסף רש"י עני מרי. ענני מורי (מנחות

משרייתך היכא. שכתבת לנו שבנא וסיעתו השלימו: הדרו בי. חזרו ממה שהבטיחוני: בעל הנאה. כמשמעו. וי"א משכב זכור: סוכנת. מחממתו וחבירו ובוקע עלים יסכן בם (קהלת י): (ואומר) כי השתות יהרסון וגו'. בתריה דכי הנה הרשעים ידרכון קשת כתיב: לדיק מה

פעל. הקב"ה מה שכר שהוא משלם. ולקמן מפרש מאי משמע שתות לשון סיעת לדיקים: אינו בית המקדש חרב. ע"י סנחריב בעלתו של שבנה לדיק מה פעל איה נפלאותיו של הקב"ה: אילו מחשבות של שבנא הרשע אין נהרסות. והכי משמע קרא כי השתות יהרסון מחשבותיו של אותו רשע הכתוב למעלה כי הנה הרשעים ידרכון קשת ולשון שתות מחשבות שהוא משית בקירות לבו יהרסון ראויות הן ליהרס שאם לא כן לדיה מה פעל מה פעלו של חזהיהו והיכא שכרו. כי השתות לשון ולא שת לבו גם לואת (שמות ז): אבן היתה שם. תחת הארון: ושתייה היא נקרחת. שממנה נשתת עולם שנחמר (מהלים נ) דיבר ויקרא ארץ ואומר [שם] מליון מכלל יופי וגו׳ במסכת יומא (דף נד:) אומר עולם מליון נברא: תושיה. על שם שהעולם משותת על התורה ולומדיה נקראת תושיה: מפני השטן. שהיה מקטרג ואמר תסתפק לעליונים ולא ימסרו הלוחות ביד משה: דברים של תוהו. דיבור וקרייה בעלמא וכל דיבור אין בו גשישה ממש כתוהו הזה ואעפ"כ עולם משותת עליהם. ונוטריקון הוא תי"ו תוהו שייה משותת: מחשבה. דאגת הלב על מזונותיו של אדם: מועלת. מהניא לשכח למודו: מפר מחשבות ערומים. נותן להם מזונות ומבטל מחשבות מלבם שלא היו מניחין אותן לעשות תושיה. ל"א מחשבה שאדם מחשב כך וכך חעשה כך וכך תעלה בידי מועלת להשבית הדבר שחין מחשבתו מתקיימת אפילו לדבר תורה כגון האומר עד יום פלוני אסיים כך וכך מסכתות בגירסה: מפר מחשבות ערומים. שאין מחשבותיו עולה בידו ואפילו לתושיה: הכרוה בב"ד. ואינן נפסלין לעדות עד שיכריזו בב"ד להודיע פסולן: לא בעי הכרוה. שעבירה שלו מפורסמת לכל: דבסתמח מכרוינו עליה. אע"פ שלא באו עדים שהכנים עדרו לשדה אחר: גולן דרבנן. הנך דמתני': גולן דאורייתא. החוטף ממש כגון בניהו בן יהוידע דכתיב (שמואל ב כג) ויגזול את החנית מיד המלרי הכי מפרש במרובה (ב"ק דף עט:): אוכלי דבר אחר. מקבלי לדקה מן הנכרים דהוי חילול השם מחמת ממון והוה ליה כרשע דחמס: כשר לעדות. דבעינן רשע דחמס כדכתיב (שמות כג) אל תשת וגו' עד חמס: עני מרי. ענני אדוני: ארבעין בכתפיה.

חייב מלקות הוא אע״פ שאין שם התראה דאמר מר (קדושין דף פא.)

אמרו ליה משירייתך היכא אמר הדרו בי אמרו ליה אם כן אחוכי קא מחייכת בן נקבוהו בעקביו ותלאוהו בזנבי סוסיהם והיו מגררין אותו על הקוצים ועל הברקנין אמר רבי אלעזר שבנא בעל הנאה היה כתיב הכא ילך בא אל הסוכן הזה וכתיב התם יהרםון לו מוכנת ⁶ (ואומר) כי השתות יהרםון ² צדיק מה פעל רב יהודה ורב עינא חד אמר אילו חזקיה וסיעתו נהרסים צדיק מה פעל וחד אמר אילו בית המקדש יהרם צדיק מה פעל ועולא אמר אילו מחשבותיו של אותו רשע אינן נהרסות צדיק מה פעל בשלמא למאן דאמר אילו מחשבותיו של אותו רשע היינו דכתיב כי השתות יהרסון ולמ"ד בית המקדש נמי דתנן יאבן היתה שם מימות נביאים הראשונים ושתייה היתה נקראת אלא למ"ד חזקיה וסיעתו היכא אשכחן צדיקי דאיקרו שתות דכתיב יכי לה' מצוקי ארץ וישת עליהם תבל ואיבעית אימא מהכא הפליא עצה הגדיל תושיה א"ר חנן למה נקרא שמה תושיה מפני שהיא מתשת כחו של אדם דבר אחר יתושיה שניתנה בחשאי מפני השמן דבר אחר תושיה דברים של תוהו שהעולם משותת עליהם אמר עולא

מחשבה מועלת אפילו לד"ת שנאמר ימפר

מחשבות ערומים ולא תעשינה ידיהם תושיה

אמר רבה אם עסוקין לשמה אינה מועלת

שנאמר ירבות מחשבות בלב איש ועצת ה' היא תקום עצה שיש בה דבר ה' היא תקום לעולם: אמר ר' יהודה אימתי: א"ר אבהו א"ר אלעזר הלכה כרבי יהודה וא"ר אבהו אמר רבי אלעזר יכולן צריכין הכרוה בבית דין רועה פליגי בה רב אחא ורבינא חד אמר בעי הכרוה וחד אמר לא בעי הכרזה בשלמא למ"ד לא בעי הכרזה היינו יידאמר רב יהודה אמר רב סתם רועה פסול אלא למ"ד בעי הכרזה מאי סתם רועה פסול דבסתמא מכרזינן עליה ההיא מתנה דהוו חתימי עלה תרין גזלנין סבר רב פפא בר שמואל לאכשורה דהא לא אכרזינן עלייהו אמר ליה רבא ינהי דבעינן הכרזה בגזלן דרבגן בגזלן דאורייתא מי בעינן הכרזה: סימן דב"ר ועריו"ת, גנ"ב: אמר רב נחמן יאוכלי דבר אחר פסולין לעדות הגי מילי יבפרהסיא אבל בצינעה לא ובפרהסיא נמי לא אמרן יאלא דאפשר ליה לאיתזוני בצינעה וקא מבזי נפשיה בפרהסיא אכל לא אפשר ליה חיותיה הוא אמר רב נחמן יהחשור על העריות כשר לעדות אמר רב ששת סעני מרי ארבעין בכתפיה וכשר אמר רבא יומודה רב נחמן לענין עדות אשה שהוא פסול אמר רבינא ואיתימא רב פפא לא אמרן אלא לאפוקה אבל לעיולה לית לן בה פשיטא מהו דתימא הא עדיפָא ליה דכתיב •מים גנובים ימתקו וגו' קמ"ל דכמה דקיימא הכי שכיחא ליה ואמר רב נחמן "גנב ניסן וגנב תשרי לא שמיה גנב הני מילי באריסא ודבר מועט ובדבר שנגמרה מלאכתו איכריה דרב זביד חד גנב קבא דשערי ופסליה וחד גנב קיבורא דאהיני ופסליה הנהו קבוראי דקבור נפשא ביום מוב ראשון של עצרת שמתינהו רב פפא ופסלינהו לעדות יואכשרינהו רב הונא בריה דרב יהושע אמר ליה רב פפא והא רשעים נינהו יסברי מצוה קא עבדי והא קא משמתינא להו יסברי כפרה קא עבדי לן רבנן: איתמר

מלקין על לא טובה השמועה שנאמר [ש"א ב] אל בני כי לא טובה השמועה: וכשר. בחמיה: לאפוקה. לומר מת בעלה או גירשה דניחא ליה לשווים פנוים דתיהוי שכיחה ליה: לעיולה. לומר פלוני קידשה: הא עדיפה ליה. דתיהוי אסורה עליה ולה תיהוי שכיחה ליה: דכחיב מים גנובים ימסקו. ושקורי משקר: ניסן. זמן קליר. משרי זמן בליר ואסיף: לא שמיה גנב. כדמפרש ואזיל: באריסא. דטרח בה ומורה היתירא ליטול דבר מועט יותר על חלקו מפני טרחו: ודבר שנגמרה מלאכחו. דמשויה נפשיה כפועל ומורי בה היתירא וסבר לא קפיד: איכר. לאו היינו ארים ואינו חולק בפירות: **קיבורא דאהיני**. כמין אשכול יש תמרים הרבה בענף אחד: **קבוראי**. קוברי מתים: ופסלינהו לעדום. דמשום שכר ממון עוברים על דת והוו להו כרשע דחמם: והא משמחינן להו. על הראשונה וחוזרין ועוברין ושונין בעבירה: סברי. האי דשמתינן משום כפרה הוא על שעברנו ולא משום דנהדר בן אלא מותר לחלל יום טוב בשביל המלוה ונשב בנידוי משום כפרה:

מועלת אפילו לדברי תורה. פירש ריצ"א דאגת לב האדם על מזונותיו מהניא לשכח ממנו כל שאר

מחשבות אף מחשבת דברי תורה שנאמר מפר מחשבות ערומים וגו' וקאי אנותן מטר על פני ארץ וגו' י"מ מועלת משקרת ולא חללה

כלומר אם אדם חושב הן להעשיר הן גם לדברי תורה לא יספיק אלא כשעשה לשמה כדמסיק:

הלבה כרבי יהודה. למכשיר בשיש לו אומנות בלא הוא

וכן הלכה דמשחק בקוביא לאו אסמכתא היא ודוקא כשמעות שניהם על הדף שקורין אישקבי"ר בלע"ז שהמקום קנוי למי שהרויח לקנות המעות אבל אותם המשחקים באמנה אפילו הקנו זה לזה לא קנה דאסמכתא גמורה היא ואין קנין מועיל בה: אוכלי דבר אחר פסולין להעיד. ליכא לפרושי אוכלי דבר

אחר דהיינו אוכלי חזיר דאי באוכלי חזיר היכי מפליג בין לינעא לפרהסיא וכי גרע מאוכל נבלות לתיאבון דאמרינן לקמן (דף ס.) דפסול לעדות בכל ענין אלא נראה כפי׳ הקונטרם דהיינו מקבלי לדקה מן הנכרים: החשוד על העריות כשר לערות.

תימה מאי שנא מאוכל נבלות לתיאבון ומפלוני רבעני לרצוני דפסולין לעדות וי"ל דמיירי (ה) הכח בחשוד בעלמה בלה עדים דחין כהן כי אם שמועה ומ"מ הא דאמרינן ארבעים בכתפיה ניחא כדאמרינן י מלקין על לא טובה השמועה אי נמי הכא משום דינרו תוקפו ולא דמי לנבלה וגם לרביעה דליכא יצרו מוקפו כל כך כמו בערוה יי:

נר מצוה לה א מיי׳ פ״ד מהל׳ בית

הבחירה הל״א: הבחירה הל״א: לו ב ג מיי פי״א מהלי עדות הלכה ו סמג לד סעיף כג: לז ד ה ו מיי שם הלי ה טוש"ע שם סעיף יח ווברב אלפס עוד בפרק א

בב"מ קנט:]: לח ז ח מיי שם הלי ז ח ופ"ד מהל' אישות

הל' ו] טוש"ע שם סעיף כה הלכה ה סמג לאויו ריד טוש"ע ח"מ סי׳ לד סעיף : וט

ל י חיי שם חייב הלי חי סמג שם טוש"ע שם סעיף ד וסעיף כד: בא כ ל מיי׳ שם טוש"ע

רבינו חננאל

חיראו כלומר הוי דעם וקשר רשעים אינו מן המנין ואין שם מנין שאתה הולך אחר הרוב: א"ר אלעזר שבנא בעל הנאה היה שנאמר לך בא אל הסוכן הזה מלשון ותהי לו סוכנת: פי׳ השתות צדיקים כדכתיב כי לה' מצוקי ארץ וישת עליהם תבל. למה נקרא התורה תושיה שמתשת כחו של אדם ד״א תושיה דברים של תוהו עולם משותת עליהן. אמר עולא מחשבה מועלת אפי׳ לבטל דברי תורה שנאמר מפר מחשבות ערומים ולא תעשינה ידיהם תושיה אמר רבא אם עסוקיז לשמה אינה אם עסוקין לשמוז אינה מועלת מחשבת אחרים לבטלה. שנאמר רבות מחשרות כלכ איש ועצח מחשבות בלב איש ועצת ה' היא תקום: א"ר אבהו אמר ר' אלעזר הלכה כרבי יהודה דמתניתיז דאמר אם ואמר עוד כולן צריכין הכרזה בב"ד רועה פליגו אמר בעי הכרזה וחד אמר לא בעי הכרזה וקיי"ל כמאן דמיקל ומאן דאמר בעי הכרזה הוא דמיקל: תני**א** אלו הן הפסולין כו׳. במה דברים אמורים בקידוש החודש ובעיבור . שנה בדיני ממונות ובדיני נפשות אבל בעדות שהאשה כשרה לה אף הן כשרין לה והא דאמר ר' יהודה סתם רועה פסול דמסתמא מכרזינן עליה דהוא פסול: ההיא מתנתא דהוו חתימי עליד תרי גזלני כו׳. ואסיקנא פסלה רבא אע"ג דלא הכרזה בגזלן דרבנן אבל גזלן דאורייתא לא בעי הכרזה. אר"נ אוכלי דבר אחר פי' [מקבלי] צדקה מז העובדי כוכבים פסוליז לאיתזוני בצנעא אבל אי לא אפשר ליה חיותיה. אמר רב [נחמן] החשרו על העריות כשר לעדות אמר רב ששת עני מרי ארבעים בכתפיה וכשר לעדות וקיי"ל כרב ששת . באיסורי אמר רבא ומודי רב נחמן דלאפוקי אתתא מגברא כגון דאסהיד דגירשה פסול הוא אבל

דמסהיד בקידושיה לית לן בה אליבא דרב נחמן, אמר ר"נ גנב ניסן וגנב תשרי. כלומר באלו ב׳ חדשים שהתבואה בשדות והפירות באילנות הלוקח מהן לאו שמיה גנב והני מילי באריסא שיש לו רשות ליכנס בשדה רב הונא בריה דרב יהושע ואכשרינהו לעדות